

PROMOVAREA DREPTURILOR FEMEII ÎN MOLDOVA

Borșevski Andrei - doctor, președintele Institutului pentru Democrație
Sosna Alexandru - doctor, lector universitar la Universitatea de Stat din Moldova

Равноправие женщин и мужчин является одним из условий обеспечения социальной справедливости, а также необходимой и основной предпосылкой достижения равенства, развития и мира.

Данная статья стала возможной благодаря поддержке Делегации ЕС в Молдове (в рамках программы мер по укреплению доверия), а также Правительства Швеции и ООН-женщины в рамках Соглашения о сотрудничестве по реализации проекта с ООН-женщины (Структура Организации Объединённых Наций по вопросам гендерного равенства и расширения прав и возможностей женщин). Взгляды и мнения, выраженные здесь, принадлежат авторам и не обязательно отражают взгляды Делегации ЕС в Молдове, ООН-женщины, Организации Объединённых Наций и Правительства Швеции.

Ключевые слова: Равноправие, обучение лидерству, женщины, участие в общественной жизни.

Egalitatea între femei și bărbați este una dintre condițiile pentru asigurarea dreptății sociale, și de asemenea, o premisă esențială pentru realizarea egalității, dezvoltării și păcii.

Acest articol este posibil datorită sprijinului Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova (în cadrul Programului Măsurilor de Consolidare a Încrederii), precum și a Guvernului Suediei și UN Women (în temeiul Acordului privind cooperarea în cadrul proiectului cu UN Women (Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitate de Gen și Abilitarea Femeilor). Părerile și opiniile exprimate aici sunt cele ale autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Delegației UE în Moldova, a UN Women, a Organizației Națiunilor Unite, a Guvernului Suediei.

Cuvinte cheie: Drepturi egale, predare leadership, femei, participarea la viața publică.

The equality of women and men is one of the conditions for ensuring social justice, as well as the necessary and basic prerequisite for achieving equality, development and peace.

This article became possible thanks to the support of the EU Delegation to Moldova in the framework of the Confidence-building Measures Programme, as well as the Government of Sweden and UN-Women in the framework of the Cooperation Agreement for the implementation of the project with UN-Women (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women).

The views and opinions expressed here are those of the authors and do not necessarily reflect the views of the EU Delegation to Moldova, UN Women, United Nations, Government of Sweden.

Keywords: Equal rights, leadership training, women, participation in public life.

După cum se menționează în Declarația de la Beijing și în Platforma de acțiune, promovarea femeilor și realizarea egalității între bărbați și femei

– sunt chestiuni legate de drepturile omului și de condițiile pentru echitate socială și nu ar trebui izolate ca o problemă a femeilor, adică drepturi-

le femeilor reprezintă o componentă integrală a drepturilor omului.

În prezent, Institutul pentru Democrație (Gagauzia), în colaborare cu Asociația Culturii Bulgare «Rodoliubeț» (satul Parcani din stânga Nistrului) și Centrul pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Femeii Tinere (Chișinău), implementează un proiect de instruire a cadrelor didactice de gen feminin în metodele proactive moderne de predare a drepturilor femeilor către elevi.

Proiect finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului de măsuri de consolidare a încrederii (CBM IV), și co-finanțat de Guvernul Suediei și UN Women în cadrul Acordului de cooperare în bază de proiecte cu UN Women (Entitatea Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și abilitarea femeilor).

Potrivit opiniei directorului executiv al Institutului pentru Democrație (Gagauzia) Tatiana Sergheeva, Organizația Națiunilor Unite consideră problema egalității între femei și bărbați ca una globală, iar statelor care sunt incluse în ea le recomandă să schimbe modelele de gen existente, care păstrează încă un sistem de valori inegale și de standarde duble. Ea a menționat, că egalitatea de gen este o condiție necesară pentru orice stat democratic, că fără aceasta este imposibil să se construiască un stat de drept [1].

Tatiana Sergheeva a accentuat importanța respectării drepturilor femeilor, în același timp, din păcate, aceste drepturi nu sunt respectate suficient în Republica Moldova.

În Moldova, în 2008, ponderea femeilor în calitate de miniștri a fost de 29,4%, în 2009 – 33,3%, în 2010 – 6,3%, în 2013-2016 – 25%. Ponderea femeilor-deputați din Parlament în 2008 a fost de 20,8%, în 2009 – 24,8%, în 2010 – 25,7%, în 2013 – 19,8%, în 2015 – 21,8%, în 2016 – 20,8%. În prezent, în Parlament există 22 de femei (21,79%).

Pe malul stâng al Nistrului situația este mai gravă: în prezent, din 43 de deputați ai Consiliului Suprem, doar 2 deputați sunt femei (4,6%), iar Guvernul este format din doar 4 femei (19%), din 21 de membri.

Andrei Nikolaev, președintele Asociației Culturii Bulgare «Rodoliubeț», a remarcat că atunci când femeile sunt excluse din sfera luării deciziilor, democrația încetează să funcționeze. Între

timp, mobilizarea întregului potențial uman, și nu a părții sale separate masculine – anume în aceasta tocmai constă provocarea epocii care a început – este un proces cuprinzător de perfecționare a civilizației, care este asociat cu o nouă dimensiune a existenței umane.

La 27 iulie 2018, la Chișinău, a avut loc ședința Comitetului Coordonator Deschis privind Drepturile Omului și studierea Drepturilor Omului, cu participarea cadrelor didactice și a reprezentanților organizațiilor non-guvernamentale de pe malurile drept și stâng ale Nistrului.

Această întâlnire a fost organizată de Institutul pentru Democrație împreună cu Asociația Culturii Bulgare «Rodoliubeț» (satul Parcani din stânga Nistrului) și Centrul pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Femeilor Tinere. Evenimentul este finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului de măsuri de consolidare a încrederii (CBM IV), și co-finanțat de Guvernul Suediei și UN Women în cadrul Acordului de cooperare în bază de proiecte cu UN Women (Entitatea Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și abilitarea femeilor).

Ședința a fost deschisă de către Andrei Borșevski – directorul de proiect, președintele Institutului pentru Democrație – care a venit cu un discurs de salut și a prezentat planul și obiectivele acestui eveniment.

La ședință a ținut cuvântul reprezentanta UN Women, Elena Rațoi, cu prezentarea „Egalitatea de gen în Republica Moldova”. Pe parcursul prezentării s-a vorbit despre aspectele cheie ale programului UN Women în Moldova pentru anii 2018-2022 în domeniul egalității de gen, au fost luate în considerație obiectivele în domeniul dezvoltării durabile. Participanții au discutat cadrul legislativ național în domeniul egalității de gen și politicile naționale în acest domeniu.

Prezentarea a avut menirea să ofere participanților date statistice privind numărul femeilor în politică (ponderea femeilor în parlamente la nivel global și în Parlamentul Republicii Moldova). Participanții au fost surprinși să afle că cea mai mare pondere a femeilor în Parlament a fost înregistrată în țara africană Rwanda. Au fost discutate oportunitățile de leadership și limitările femeilor din Moldova și din alte țări, de asemenea s-a analizat statistica pe violență față de femei, a

fost prezentat numărul de cazuri de violență în toată lumea și în Republica Moldova.

Pe parcursul prezentării, participanții au fost informați despre faptul că ponderea bărbaților din Moldova, care cred că femeile trebuie să tolereze violența pentru a-și păstra familia, este de 28%, că în mai mult de 150 de țări există cel puțin o lege SEXISTĂ [2] (care interzice femeilor de a avea posturi considerate „necorespunzătoare”, femeia nu poate părăsi casa fără permisiunea soțului ei etc.).

O parte din prezentare a avut loc într-o formă interactivă, moderatoarea a solicitat opiniile participanților, au avut loc conversații și discuții despre drepturile femeii, participarea lor în viața țării. După prezentare, participanții au pus întrebări și au discutat materialul prezentat.

În următoarea parte a evenimentului, a luat cuvânt reprezentanta Biroului Avocatului Poporului din Moldova Svetlana Rusu, cu prezentarea „Mecanismul non-judiciar pentru protejare și promovare a drepturilor omului”.

Participanții au aflat că în Republica Moldova există biroul Avocatului Poporului, precum și biroul Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului. Misiunea principală a Avocatului Poporului este de a depista cazurile de încălcare a drepturilor omului și de a da recomandări autorităților responsabile pentru a înlătura aceste încălcări, de a monitoriza respectarea drepturilor și libertăților omului în Moldova și de a emite recomandări pentru eliminarea încălcărilor, de asemenea, examinează plângerile reclamanților cu privire la abuzurile comise de organele de stat, de șefii instituțiilor private, care încalcă drepturile fundamentale ale persoanelor.

Svetlana Rusu a menționat că misiunea Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului este de a asigura respectarea drepturilor și libertăților copilului și de a implementa toate prevederile ale Convenției ONU privind Drepturile Copilului la nivel național de către autoritățile publice centrale și locale. Avocatul Poporului oferă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita consimțământul părinților sau reprezentanților legali și are dreptul să acționeze din propria inițiativă pentru a ajuta copilul aflat într-o situație dificilă.

De asemenea, membrii Comitetului au fost familiarizați cu sarcinile principale ale Oficiului Avocatul Poporului, cu actele de reglementare privind activitățile acestuia, au aflat în ce cazuri este posibil de adresat la Oficiul Avocatului Poporului și cu ce întrebări.

Principalele sarcini ale Avocatului Poporului, după cum a remarcat S. Rusu, sunt prevenirea încălcărilor, monitorizarea și raportarea, îmbunătățirea legislației, cooperarea internațională și promovarea drepturilor și libertăților omului.

De asemenea, au fost descrise competențele și specificul adresărilor cetățenilor la Oficiul Avocatul Poporului.

Svetlana Rusu a declarat că Oficiul Avocatului Poporului are reprezentanțe la Bălți, Cahul, Varnița și Comrat și a oferit participanților adresele acestor oficii.

La finalul prezentării, participanții au avut posibilitatea de a pune întrebări, au discutat în mod activ informațiile primite, au vorbit despre drepturile omului, mecanismele existente de protecție a acestora și rolul instituției Avocatul Poporului în acest proces.

Ulterior, președintele Asociației Culturii bulgare „Rodoliubeț” (Parcani) Andrei Nikolaev, a remarcat faptul că libertatea noastră este realizabilă numai în contextul drepturilor pe care le avem și dacă nu avem drepturi, atunci este imposibil să vorbim despre libertate. Din păcate, în Transnistria tot mai des se vorbește că drepturile omului nu sunt cele mai importante lucruri, că sunt mai importante interesele statului. Dar anume drepturile omului ne fac oameni, ne protejează libertatea și individualitatea, ne dau posibilitatea de a ne exprima propria opinie. Prin urmare, este foarte greu de imaginat lumea contemporană fără drepturile omului, dar democrația și drepturile omului trebuie să fie protejate și este îmbucurător faptul că există mecanisme care ajută cetățenii la promovarea și protejarea drepturilor omului.

Fabien Schaeffer, membru al Departamentului de proiecte și cooperare tehnică a Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, a felicitat participanții Comitetului și a urat succes câștigătorilor la implementarea proiectelor. El a menționat importanța inițiativelor în domeniul educației și drepturilor omului, precum și im-

portanța pentru Moldova a implementării proiectelor de consolidare a măsurilor de încredere între cele două maluri ale Nistrului, evidențiind practicabilitatea proiectelor susținute de Institutul pentru Democrație.

După trasarea concluziilor ședinței Comitetului, participanții au menționat că au aflat multă informație interesantă și utilă, au menționat productivitatea comunicării dintre reprezentanții de pe cele două maluri ale Nistrului. Participanții au apreciat înalt acest eveniment, notând rolul acestuia la consolidarea încrederii între cadrele didactice și reprezentanții ONG-urilor de pe malurile drept și stâng ale Nistrului, au mulțumit organizatorii și donatorii pentru desfășurarea acestuia.

La 13 octombrie anul curent, la Tiraspol a avut loc seminarul "Atenție, vedem totul!" pentru cadrele didactice de pe ambele maluri ale Nistrului.

Seminarul s-a bazat pe manualul «Compas» de Educație pentru Drepturile Omului cu participarea tinerilor, elaborat de Consiliul Europei.

Atât profesori de pe malul drept, cât și cei de pe malul stâng al Nistrului au participat la această instruire. Astfel și între comunitățile pedagogice se formează niște relații permanente, ceea ce duce la creșterea încrederii între ele.

Această întâlnire a fost organizată de Institutul pentru Democrație împreună cu Asociația Culturii Bulgare «Rodoliubeț» (satul Parcani din stânga Nistrului) și Centrul pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Femeilor Tinere. Evenimentul este finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Programului de măsuri de consolidare a încrederii (CBM IV), și co-finanțat de Guvernul Suediei și UN Women în cadrul Acordului de cooperare în bază de proiecte cu UN Women (Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor).

Instruirea a fost deschisă cu un cuvânt de salut al directoarei executive a Institutului pentru Democrație, Tatiana Sergheeva.

Moderatoarea evenimentului, Oxana Alistrătova, președinta organizației publice „Interacțiunea” (Tiraspol), le-a vorbit participanților despre egalitatea, justiția, responsabilitatea și dezvoltarea abilităților de promovare a egalității de gen și a leadership-ului femeilor.

Participanții au avut ocazia să primească nu doar informații teoretice, dar și să le consolideze în mod practic, participând la jocurile interactive "Atenție, vedem totul", "Raportați în lift", exercițiul "Cum a fost training-ul" etc [3].

Participanții au aflat că atingerea egalității de gen este extrem de importantă pentru asigurarea dezvoltării și stabilității durabile. În țările unde diferența de atitudine față de femei și bărbați este mare există o probabilitate mai mare de conflicte interne și externe, în timp ce acele state unde predomină egalitatea de gen sunt predispuse la o mai mare stabilitate și pace. Participarea semnificativă a femeilor la rezolvarea conflictelor și promovarea păcii sporește probabilitatea obținerii unor rezultate mai bune [4]. Potrivit raportului UN Women, în cazul acordurilor de pace în care sunt implicate femeile, probabilitatea ca documentele să fie în vigoare timp de 15 ani este cu 35% mai mare [5].

Egalitatea de gen este de importanță economică. Potrivit companiei Booz & Company, astăzi la nivel global aproximativ 25% dintre femeile cu vârsta cuprinsă între 20 și 65 de ani (sau 860 de milioane de persoane) nu au posibilitatea de a participa la activități economice [6]. Potrivit Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, asigurarea egalității de gen în ceea ce privește oportunitățile economice contribuie la o creștere economică mai mare, iar conform raportului UN Women, egalitatea economică a femeilor are un efect benefic asupra afacerilor [5]. Oportunitățile de participare a femeilor la nivelul de luare a deciziilor în companii aduce beneficii și sporește eficiența organizațională. De aceea, Uniunea Europeană sprijină în mod activ femeile lider. Acele parlamente și guverne, în care se regăsește diversitatea socială, dezvoltă politici care se potrivesc cel mai bine nevoilor societății.

Din acest motiv, Planul de acțiune al Uniunii Europene privind egalitatea de gen pentru perioada 2016-2020 obligă statele membre ale UE să promoveze includerea aspectelor de gen în agendele guvernelor țărilor partenere [7].

În timpul instruirii, majoritatea participanților au fost de acord că, din păcate, egalitatea de gen în Republica Moldova este încă departe de normele democratice. Majoritatea participanților au menționat că egalitatea de gen este foarte im-

portantă pentru edificarea unei societăți stabile și prospere în Moldova. Coeziunea socială, pacea și prosperitatea statului sunt imposibile fără egalitate socială.

Coordonatorul proiectului este Institutul pentru Democrație – o organizație publică înregistrată oficial la Ministerul Justiției al Republicii Moldova în ianuarie 2007.

În anul 2016, pentru realizări excelente în domeniul drepturilor omului, Institutul pentru Democrație a câștigat premiul Asociației Occidentale a Cluburilor UNESCO cu prilejul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului. Pentru realizări remarcabile în desfășurarea activităților în domeniul drepturilor omului în anul 2016, revista științifică internațională „Supremația Dreptului” a recunoscut Institutul pentru Democrație ca fiind organizația anului [8].

Bibliografie

1. <https://www.moldpres.md/news/2018/07/17/18006210>
2. <http://ipn.md/ro/societate/93797>
3. <http://www.civic.md/stiri-ong/44390-20-de-profesori-de-pe-ambale-maluri-ale-nistrului-au-discutat-despre-egalitatea-dintre-femei-si-barbati.html>
4. <http://www.ipn.md/ro/societate/94220>
5. <https://www.aravot.ru.am/2016/03/29/204832/>
6. <https://www.ictsd.org/bridges-news/мосты/news/достижение-гендерного-равенства-проблема-этическая-и-экономическая>
7. <https://oeec.by/план-действий-ес-в-области-гендера-2016-2020-г/>
8. <https://www.moldpres.md/news/2018/08/13/18007141>